

## پیش‌بینی رضایت جنسی بر اساس الگوهای ارتباطی زوجین

سمیرا معصومی\*، حمید رضاییان\*\* و سیمین حسینیان\*\*\*

### چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش الگوهای ارتباطی زوجین در پیش‌بینی میزان رضایت جنسی زوجین اجرا شد. روش پژوهش از نوع همبستگی بود و جامعه مورد مطالعه زنان و مردان متأهل شهر قم در سال ۱۳۹۴ بودند که از میان آن‌ها ۲۸۰ نفر (۱۴۰ زن و ۱۴۰ مرد) به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش پرسشنامه الگوهای ارتباطی زوجین و پرسشنامه رضایت جنسی بود. داده‌های این پژوهش با روش‌های آماری ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون گام به گام بررسی شد. نتایج نشان داد که بین الگوی ارتباطی سازنده متقابل و میزان رضایت جنسی زوجین رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین بین الگوی ارتباطی اجتناب متقابل و میزان رضایت جنسی زوجین رابطه منفی و معناداری وجود دارد ( $p \leq 0/001$ ). به عبارت دیگر براساس نتایج تحلیل رگرسیون، الگوی ارتباطی سازنده متقابل در جهت مثبت و الگوی ارتباطی اجتناب متقابل در جهت منفی می‌تواند میزان رضایت جنسی زوجین را پیش‌بینی کند.

### واژگان کلیدی

الگوهای ارتباطی زوجین؛ رضایت جنسی؛ الگوی ارتباطی سازنده متقابل

\* نویسنده مسئول: کارشناسی ارشد رشته مشاوره دانشگاه الزهراء، تهران، ایران massummy.s@gmail.com

\*\* استادیار دانشگاه الزهراء، تهران، ایران

\*\*\* استاد دانشگاه الزهراء، تهران، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۱/۲۳

تاریخ ارسال: ۱۳۹۵/۴/۱۵

## مقدمه و بیان مسأله

فعالیت جنسی و رضایت حاصل از آن، اساسی‌ترین بعد زندگی انسان به شمار می‌رود (لیتزی‌نگر و گوردون<sup>۱</sup>، ۲۰۰۵). غریزه جنسی از نیازهای ذاتی انسان است، به‌طوری‌که مازلو این نیاز را در رده نیازهای جسمانی یا نیازهای حیاتی اولیه قرار داده است (واندرماسن<sup>۲</sup>، ۲۰۰۴). این غریزه خود نوعی کشش دلیزیر است که زن و مرد را به سوی ازدواج کشانیده و بقاء و تداوم خانواده را تضمین می‌کند. در سایه ارضای میل جنسی علاوه بر نیاز جسمانی، فرد از لحاظ اخلاقی، فکری و روانی به آرامش می‌رسد. این غریزه تأثیر انکارناپذیری در زندگی زناشویی و انسجام و پایداری آن و نقش سازنده و پراهمیت و بنیادینی در مسیر به سوی سلامت و تعادل روانی زوجین ایفا می‌کند (شاه سیاه، بهرامی و محبی، ۱۳۸۸). عملکرد جنسی زوجین یکی از عواملی است که در کیفیت رابطه زناشویی و نیز سازگاری زوجین تأثیر می‌گذارد (مرادی، ۱۳۹۲). تعارضات و مشکلات جنسی همواره جزو چند علت اول طلاق و تعارضات زناشویی هستند (بولهاری، رمضان‌زاده، عابدی‌نیا، نقی‌زاده، پهلوانی و صابری، ۱۳۹۱). یکی از عوامل کلیدی در ارزیابی فرد نسبت به کیفیت زندگی به‌طور کلی و کیفیت و تداوم رابطه زناشویی به‌طور اخص، رضایت جنسی در رابطه زناشویی است (فوننتس و ایگلسیس<sup>۳</sup>، ۲۰۱۴). از لحاظ لغوی واژه رضایت جنسی<sup>۴</sup> به میزان خرسندی از روابط جنسی و توانایی فرد در ایجاد لذت دو طرفه اطلاق می‌شود (یانگ<sup>۵</sup>، ۲۰۰۰). بایرز و مک نیل<sup>۶</sup> (۲۰۰۶) رضایت جنسی را رضایت در فعالیت جنسی و رضایت هیجانی تعریف کرده‌اند. از نظر آن‌ها رضایت جنسی تنها لذت جسمانی نیست، بلکه شامل کلیه احساسات باقی مانده پس از جنبه‌های مثبت و منفی ارتباط جنسی می‌شود. همچنین رضایت جنسی شامل رضایت فرد از فعالیت‌های جنسی خود تا رسیدن به اوج لذت جنسی است. رضایت جنسی برخاسته از

- 
1. Litzinger & Gordon
  2. Vandermassen
  3. Fuentes & Iglesias
  4. sexual satisfaction
  5. Young
  6. Byers & Macneil



ارزیابی فرد از رابطه جنسی خود است که شامل دریافت فرد از ارضای نیازها، برآورده شدن انتظارات خود و همسرش از رابطه و ارزیابی مثبت او از رابطه جنسی است (آفمن و متیوسن<sup>۱</sup>، ۲۰۰۵). ارتباطات جنسی همسران فرآیندی دوطرفه است که هرگونه اختلال در آن می‌تواند زمینه‌ای براب بروز مشکلات و متزلزل شدن کانون خانواده باشد و یکی از عوامل ضروری برای یک رابطه زناشویی قوی و پایدار است که با سلامت روان، شادی عمومی، دستاوردهای حرفه‌ای و تعاملات اجتماعی موفق همبستگی دارد. بایرز<sup>۲</sup> وانگ، هروی، ونزل و اسپرچر<sup>۳</sup> (۲۰۰۴) با اقتباس از نظریه مبادله اجتماعی و برابری، بر این باور هستند که رضایت جنسی زمانی در بیشترین میزان خود قرار دارد که پاداش‌ها بالا و هزینه‌های یک رابطه پایین، به گونه‌ای که پاداش‌ها بر هزینه‌ها ارجحیت داشته باشد. بنابراین، رضایت جنسی زوجین زمانی در حد مطلوب خود قرار دارد که مزایای دریافتی در رابطه زناشویی برای هر دو برابر باشد. تحقیقات متعددی نشان می‌دهد که مسائل جنسی از لحاظ اهمیت در ردیف مسائل درجه اول زوجین قرار دارد (دیویس و شاور<sup>۴</sup>، ۲۰۰۶؛ دوگان، توگات و گولباسی<sup>۵</sup>، ۲۰۱۳). همچنین تحقیقات (باریتوس<sup>۶</sup>، ۲۰۰۶؛ لیتزینگر و گوردون<sup>۷</sup>، ۲۰۰۵؛ سانتیلا<sup>۸</sup> و همکاران، ۲۰۰۸؛ اشدون، هاکارثورن و کلارک<sup>۹</sup>، ۲۰۱۱) نشان داده است که رضایت جنسی برای یک رابطه صمیمی حیاتی است تا جایی که آن را عامل شکست یا موفقیت رابطه زوجی می‌دانند. هولبرت، فارلی و سینتیا<sup>۱۰</sup> (۱۹۹۲) اظهار می‌دارند که نارضایتی از رابطه جنسی نه تنها با طلاق، بلکه با مشکلات اجتماعی از قبیل جرائم، تجاوزات جنسی یا بیماری‌های روانی ارتباط تنگاتنگ دارد. استیون<sup>۱۱</sup> (۲۰۰۱) رابطه جنسی در ازدواج را به عنوان یک سمبل و نشانه‌ای از تعهد معرفی می‌کند که هر یک از زوجین به دیگری می‌دهد و این تعهد یک عامل تقویت‌کننده

1. Offman & Mattheson
2. Byers, Wang, Harvey, Wenzel & Sprecher
3. Davis & Shaver
4. Dogan, Tugut & Golbasi
5. Barrientos
6. Litzinger & Gordon
7. Santtila
8. Ashdown, Hackathorn & Clark
9. Hulbert, Farley & Cynthia
10. Steven

است که زوجین را کنار هم نگه می‌دارد. مفهوم رضایت جنسی شامل سه مؤلفه رضایت از فعالیت جنسی، رضایت عاطفی و ویژگی‌های فردی - اجتماعی است. اولین دسته، روابط گوناگونی است که شامل رضایت در روابط جنسی است. دومین دسته، حالت فیزیولوژی روابط جنسی را شامل می‌شود که علائم رضایت از طریق فعالیت‌های جنسی را نشان می‌دهد (مثلاً دفعات ارگاسم در اثر مقاربت) سومین دسته، به صفات فردی و اجتماعی زوجین مربوط می‌شود (مشخصات دموگرافیک) (بایرز، ۱۹۹۹؛ یانگ، ۱۹۹۸؛ به نقل از شاه سیاه و همکاران، ۱۳۸۸). علاوه بر این رضایت جنسی مؤلفه‌های مرتبط با تمایلات جنسی انسان است که به عنوان آخرین مرحله از چرخه پاسخ جنسی او در نظر گرفته می‌شود (سازمان بهداشت جهانی<sup>۱</sup>، ۲۰۱۰). رابطه جنسی بین زوجین را می‌توان به عنوان یک مدل کوچک‌تر از کل رابطه بین آن‌ها در نظر گرفت (مرادی، ۱۳۹۲). اینکه چقدر زوجین از رابطه جنسی خود رضایت دارند و چه عواملی بر رضایت جنسی آن‌ها اثر می‌گذارد، موضوع بسیار مهمی است. با توجه به نتایج پژوهش‌های مختلف در زمینه رضایت جنسی می‌توان عوامل پیش‌بینی‌کننده رضایت جنسی زوجین را به ۵ دسته تقسیم کرد:

۱. متغیرهای بین فردی: شامل کیفیت رابطه و تعاملات زناشویی و خود ابرازی جنسی
  ۲. متغیرهای فیزیولوژی: شامل دفعات فعالیت‌های جنسی و تجربه ارگاسم
  ۳. متغیر طرحواره جنسی
  ۴. متغیرهای فردی: شامل دانش و آگاهی جنسی طرفین، اختلالات جنسی، ویژگی‌های شخصیتی، بیماری‌های جسمی، مشکلات روانی، اعتماد به نفس جنسی، آسیب جنسی در دوران کودکی
  ۵. متغیرهای جمعیت‌شناختی: شامل سن، طول مدت ازدواج و تحصیلات خود و همسر (باقیان، ۱۳۹۳).
- یکی از متغیرهای بسیار مهم و مؤثر در رضایت جنسی زوجین، کیفیت و چگونگی ارتباط



زوجین با یکدیگر است. ارتباط<sup>۱</sup> یک متغیر اساسی در درک عملکرد زناشویی است و فرایندی را شامل می‌شود که در آن زن و شوهر به صورت کلامی و غیرکلامی در قالب گوش دادن، مکث، حالت چهره و ژست‌های مختلف به تبادل افکار و احساسات اقدام می‌کنند (رسولی، ۱۳۸۰). روابط بین زوجین جنبه‌های عاطفی، روانی و جنسی داشته و در کلیه این زمینه‌ها آگاهی و اطلاع زوجین از نقش خود در ایجاد یک رابطه صحیح و ثمربخش از اهمیت ویژه‌ای بهره‌مند است (ازر، ریکارد، بوچارد، سوهامی، صاد و آپریکین<sup>۲</sup>، ۲۰۰۶). همچنین مهارت‌های ارتباطی زوجین جوان در تمامی ابعاد زندگی مشترک آن‌ها تأثیر شگرفی دارد. علاوه بر این رضایت فردی هر یک از زوجین در جنبه‌های دیگر زندگی متأثر از مهارت‌های او در برقراری ارتباط بوده و این خود در تعارضات زناشویی و شکست زوجین در ازدواجشان نقش ویژه‌ای دارد (جراره و احمدی، ۱۳۸۷).

ریچ، هنریکو و چن چانگ<sup>۳</sup> (۲۰۰۳) ارتباط سالم را، یک ارتباط باز می‌داند که در آن ابراز عقاید و احساسات، به شکل جرأت‌ورزانه، ولی غیرتهاجمی انجام می‌شود. ارتباط، رواج رابطه صمیمی است و به زوجین اجازه می‌دهد که در یک سطح کاملاً عملی با هم بحث کنند، مشکلات را حل و اطلاعات مهم را مبادله کنند. در واقع، ارتباط روشن و مؤثر بین افراد خانواده، موجب رشد احساسات و ارزش‌ها در تمامی جنبه‌های زندگی زوجین می‌شود و ارتباط مؤثر، سنگ زیربنایی خانواده سالم و موفق است (جاویدی، ۱۳۹۲). حقیقت اساسی در زندگی زناشویی این است که همه زوج‌ها با مشکلاتی مواجه هستند، اما برخی از زوج‌ها نسبت به برخی دیگر در حل مشکلات توانمندتر هستند؛ به همین دلیل می‌توان گفت که اغلب، روش مواجهه با مشکلات بیش از خود مشکلات می‌تواند مسأله‌ساز باشد (اولسون، لورن و دون<sup>۴</sup>، ۲۰۰۴). به عبارتی دیگر وقتی اعضای خانواده از الگوهای ارتباطی مؤثر در روابط خود استفاده می‌کنند، انتقال و درک واضح و روشنی از محتوا و قصد هر پیامی دارند و نیازهای روانی یکدیگر را در تمامی ابعاد زندگی ارضا می‌کنند (جاویدی، ۱۳۹۲). وایلی<sup>۵</sup>

- 
1. relation
  2. Ezer, Ricard, Bouchard, Souhami, Saad & Aprikian
  3. Riesch, Henriques & Chanchong
  4. Olson, Loreen & Down
  5. Willey

(۲۰۰۰) بر این باور است که همسران مجموعه‌ای از الگوهای ارتباطی را میان خود برقرار می‌کند و رفتارهای مشکل‌آفرین صرفاً اجرای همان الگوها هستند. الگوهای ارتباطی یعنی کانال‌های ارتباطی است که از طریق آن زن و شوهر با یکدیگر تعامل دارند و مجموعه این الگوها شبکه‌ی ارتباطی خانواده را تشکیل می‌دهند (ترنهلیم و جنسن<sup>۱</sup>، ۱۹۹۶).

مدل‌ها و نظریه‌های گوناگونی الگوهای ارتباطی زوجین را تبیین کرده‌اند که در میان آن‌ها الگوی ارتباطی کریستنسن و سالاولی<sup>۲</sup> بررسی می‌شود. کریستنسن و سالاولی الگوهای ارتباطی بین زوجین را به سه دسته تقسیم کرده‌اند:

۱- **الگوی ارتباطی سازنده متقابل**<sup>۳</sup>: مهم‌ترین ویژگی آن این است که الگوی ارتباطی زوجین از نوع برد-برد است. در این الگو زوجین به راحتی درباره‌ی مسائل و تعارضات خود گفتگو می‌کنند و به دنبال راه‌حل آن بر می‌آیند و از واکنش‌های غیر منطقی، پرخاشگری و... اجتناب می‌کنند (هیوی، براندون، لارسون، زامتوبل و کریستنسن<sup>۴</sup>، ۱۹۹۶).

۲- **الگوی ارتباطی توقع / کناره‌گیری**<sup>۵</sup>: این الگو دو قسمت دارد: الف) توقع مرد / کناره‌گیری زن؛ ب) توقع زن / کناره‌گیری مرد<sup>۶</sup>. در این الگو یکی از زوجین سعی می‌کند در ارتباط درگیر شود، در صورتیکه دیگری کناره می‌گیرد. این الگو به شکل یک چرخه است که با افزایش یکی، دیگری افزایش یافته و تشدید این الگو به مشکلات دائم زناشویی منجر می‌شود. در این الگو، زوج متوقع فردی وابسته و زوج کناره‌گیر، ترس از وابسته شدن دارد (الدریگ، سویر، جانس، اتکینس و کریستنسن<sup>۷</sup>، ۲۰۰۷). کریستنسن و شنک<sup>۹</sup> (۱۹۹۱) در تحقیقی نشان دادند که این الگو ارتباط قوی با نارضایتی از ازدواج دارد.

- 
1. Trenholm & Jensen
  2. Christensen & Salavy
  3. mutual constructive communication pattern
  4. Heavey, Brandon, Larson, Zumtobel & Christensen
  5. demand-withdraw communication pattern
  6. male demand- female withdraw
  7. female demand- male withdraw
  8. Eldrige, Sevier, Jones, Atkins & Christensen
  9. Christensen & Shenk



۳- الگوی ارتباطی اجتناب متقابل<sup>۱</sup>: در این الگو تعارض بین زوجین شدید است به گونه‌ای که بحث و جدل به یک الگوی دائمی و مخرب تبدیل شده است و زوجین از برقراری ارتباط با یکدیگر اجتناب می‌کنند؛ زندگی آن‌ها به شکل موازی با یکدیگر بوده و ارتباط آن‌ها در کم‌ترین حد ممکن است یا اصلاً وجود ندارد. در این الگو زوجین هر دو سعی می‌کنند از بحث کردن درباره‌ی مشکل دوری کنند (کریستنسن و سالووی، ۱۹۹۱).

پژوهش‌ها و تحقیقات متعدد، بین رضایت جنسی و رضایت از تعاملات و ارتباطات زناشویی ارتباط معناداری را به اثبات رسانده است (بانمن و واجل<sup>۲</sup>، ۱۹۸۵؛ آکر<sup>۳</sup>، ۱۹۹۲؛ لاک و بارنس<sup>۴</sup>، ۱۹۹۴؛ سیمون و گاگنون<sup>۵</sup>، ۲۰۰۰؛ ویلیام و ساندر<sup>۶</sup>، ۲۰۰۵؛ باریتوس و پائز<sup>۷</sup>، ۲۰۰۶؛ متز<sup>۸</sup>، ۲۰۰۷؛ به نقل از الیوت و امپرسون<sup>۹</sup>، ۲۰۰۸). هاید و دلاماتر<sup>۱۰</sup> (۲۰۰۶) نشان دادند که عوامل ارتباطی بین زوجین با رضایت جنسی آن‌ها رابطه‌ی زیادی دارند. باریتوس (۲۰۰۶) معتقد است که از میزان رضایت جنسی زوجین می‌توان به عنوان وسیله‌ای برای اندازه‌گیری تعاملات آن‌ها استفاده کرد. بوتزر و کمپبل<sup>۱۱</sup> (۲۰۰۸) در پژوهشی دلبستگی بزرگسالان، رضایت جنسی و رضایت از رابطه را بررسی کرده‌اند. آن‌ها در این تحقیق به این نتایج دست یافتند که زوجینی که در روابط زوجی خود بیشتر از سبک الگوی ارتباطی اجتناب متقابل استفاده می‌کنند از سطوح پایینی از رضایت جنسی بهره‌مند هستند و برعکس زوجینی که از سبک الگوی ارتباطی سازنده متقابل در روابط زوجی خود استفاده می‌کنند، از سطوح بالاتری از رضایت جنسی بهره‌مند هستند. لانگ<sup>۱۲</sup> (۲۰۰۵) بیان می‌کند که رضایت جنسی زنان به چند

1. mutual avoidance communication pattern
2. Banemen & Vogell
3. aker
4. Luck & Barnes
5. Simon & Gagnon
6. William & sandra
7. Paez
8. Metz
9. Elliott & Umberson
10. Hyde & DeLamater
11. Butzer & Campbell
12. Long

عامل فردی و ارتباطی مرتبط است، زوج‌های بسیاری درباره ارتباط (کلامی و غیرکلامی) چیزی نمی‌دانند و این درماندگی و سکوت به جدایی زوجین از هم منجر می‌شود. همچنین میل بوری و بدر<sup>۱</sup> (۲۰۱۲) در پژوهشی مشکلات جنسی، الگوهای ارتباطی و نشانه‌های افسردگی را در زوجینی بررسی کردند که با سرطان سینه جابه‌جا شونده دست و پنجه نرم می‌کنند. او در این پژوهش الگوهای ارتباطی را به عنوان متغیر میانجی بین نشانه‌های افسردگی و میزان رضایت جنسی قرار داده است و در این تحقیق به این نتایج دست یافت که مشکلات جنسی به طور معناداری فقط برای بیمارانی با نشانه‌های افسردگی ارتباط داشتند که سطوح پایینی از ارتباط سازنده دو طرفه را گزارش کرده بودند و سطح ارتباط اجتنابی آن‌ها بالا بوده است. پورحیدری، باقریان، دوست کام و بهادرخان (۱۳۹۲) در پژوهش خود نشان دادند که رضایت جنسی زنان منوط به رضایت آن‌ها از جنبه‌های غیرجنسی رابطه نظیر بهبود ارتباطات، ابراز احساسات از جانب همسر، احساس احترام و دوست داشته شدن است.

مدل مبادله بین فردی چنین فرض می‌کند که کیفیت ارتباط زوجین بر روی رضایت جنسی آن‌ها اثر می‌گذارد. از این دیدگاه زوجینی که دارای تجارب تعارضات حل نشده در زندگی خود هستند، احساس عاشق بودن ندارند و از یکدیگر فاصله عاطفی می‌گیرند و این فاصله عاطفی بر روابط جنسی آن‌ها نیز تأثیر می‌گذارد و باعث کاهش رضایت از رابطه جنسی می‌شود (بایرز و مک نیل، ۲۰۰۶).

بسیاری از مطالعات نشان می‌دهد که زوجها بالقوه و پنهانی تعارضاتی پیرامون مسائل جنسی دارند، اما آن را به عنوان یک راز تلقی کرده و از بیان آن و صحبت کردن درباره آن اجتناب می‌کنند و همین امر باعث می‌شود این مشکلات و تعارضات حل نشده در میان زوجین باقی بماند و صمیمیت و شور و نشاط زندگی زناشویی آن‌ها را تحت تأثیر قرار دهد (اسپوتن<sup>۲</sup>، ۱۹۹۶؛ لارسون<sup>۳</sup>، ۱۹۹۸؛ سیمون و گاگنون، ۲۰۰۰؛ متز، ۲۰۰۵؛ به نقل از کرو<sup>۴</sup>، ۲۰۰۷). زوج‌هایی که درگیر تعاملات منفی می‌شوند، راهبردهای منطقی و مشخصی برای

- 
1. Milbury & Badr
  2. Spoten
  3. Larson
  4. Crowe





خروج از این تعاملات را ندارند و همین امر آن‌ها را در رویارویی با مسائل و مشکلات زندگی روزمره و از جمله مسائل جنسی و مقتضیات آن آسیب‌پذیر می‌کند که حاصل آن نارضایتی زناشویی است.

با توجه به مطالب بیان شده در زمینه اهمیت رضایت جنسی و تأثیر آن بر زندگی زناشویی و بررسی عوامل مؤثر بر آن و تأثیر نوع الگوهای ارتباطی بر میزان رضایت جنسی زوجین هدف این پژوهش تبیین میزان رابطه الگوهای ارتباطی و انواع آن با میزان رضایت جنسی در بین زوجین است.

### روش پژوهش

روش پژوهش حاضر توصیفی و از نوع همبستگی است. در پژوهش حاضر الگوهای ارتباطی زوجین به عنوان متغیر پیش‌بین و متغیر میزان رضایت جنسی به عنوان متغیر ملاک در نظر گرفته شد.

جامعه آماری مورد مطالعه در این پژوهش شامل کلیه زنان و مردان متأهل ساکن شهر قم در سال ۱۳۹۴ بود که از میان آن‌ها ۲۸۰ نفر (۱۴۰ نفر مرد و ۱۴۰ نفر زن) به روش نمونه‌گیری در دسترس و با مراجعه به محل کار و سکونت آن‌ها انتخاب شدند. نمونه مورد بررسی شامل ۲۸۰ نفر آزمودنی بود که ملاک ورود این آزمودنی‌ها در این پژوهش دامنه سنی ۱۶-۵۵ سال و با سطح تحصیلاتی حداقل سیکل و طول مدت ازدواج حداقل یکسال بوده است.

برای جمع‌آوری داده‌ها با مراجعه به محل سکونت (مجتمع‌های آپارتمانی و مسکونی) و محل کار افراد و ارائه توضیحاتی در خصوص پژوهش و ابزارهای آن برای افراد شرکت‌کننده، ضمن ایجاد اعتماد و اینکه اطلاعات آن‌ها کاملاً محرمانه خواهد ماند، اجرای پرسشنامه‌ها انجام شد. شایان ذکر است که تعداد ۳۵۰ عدد پرسشنامه در میان افراد شرکت‌کننده توزیع شد که تعداد ۷۰ پرسشنامه به دلیل پاسخگویی ناقص، بدون جواب بودن یا تحویل نشدن حذف شد و در نهایت ۲۸۰ پرسشنامه وارد تحلیل شد.

ابزارهای پژوهش به شرح زیر بودند:

پرسشنامه الگوهای ارتباطی<sup>۱</sup> کریستنسن و سالووی (۱۹۸۴): این پرسشنامه یک ابزار خودسنجی است که ۳۵ سؤال دارد و به منظور برآورد ارتباط زناشویی طراحی شده است. این پرسشنامه رفتارهای زوجین را طی سه مرحله از تعارض زناشویی مشخص می‌کند: ۱) هنگامی که مشکل در رابطه زوجین به وجود می‌آید؛ ۲) مدت زمانی که درباره مشکل بحث می‌شود؛ ۳) بعد از بحث راجع به مشکل ارتباطی. به طوریکه زوجین هر رفتار را روی یک مقیاس ۹ درجه‌ای لیکرت از نمره ۱ (اصلاً امکان ندارد) تا نمره ۹ (خیلی امکان دارد) درجه‌بندی می‌کنند. پرسشنامه CPQ از سه خرده مقیاس زیر تشکیل شده است.

۱- ارتباط سازنده متقابل؛ ۲- ارتباط اجتنابی متقابل؛ ۳- ارتباط توقع / کناره‌گیری که این خرده مقیاس از دو بخش تشکیل شده است الف) مرد متوقع / زن کناره‌گیر و ب) زن متوقع / مرد کناره‌گیر

هیوی، لاین و کریستنسن<sup>۲</sup> (۱۹۹۳) پایایی این پرسشنامه را با ضریب آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌های CPQ از ۰/۵۰ تا ۰/۷۸ گزارش کرده‌اند. هیوی و همکاران (۱۹۹۶) میزان همسانی درونی این مقیاس را برای زنان و مردان در این خرده مقیاس به ترتیب برابر با ۰/۸۴ و ۰/۸۱ گزارش کردند. در ایران عبادت‌پور (۱۳۷۹) به منظور برآورد روایی این پرسشنامه، همبستگی بین مقیاس‌های این پرسشنامه و پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ را به دست آورد. ضرایب همبستگی به دست آمده برای سه خرده مقیاس ارتباط سازنده متقابل، ارتباط اجتناب متقابل و ارتباط توقع / کناره‌گیری به ترتیب عبارت بودند از ۰/۵۸، ۰/۵۸- و ۰/۳۵- که همگی در سطح آلفای ۰/۰۱ معنادار بودند. در این پژوهش پایایی کل پرسشنامه الگوهای ارتباطی با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۰ به دست آمده است. ضریب آلفای خرده مقیاس الگوی ارتباطی سازنده متقابل ۰/۶۱، توقع / کناره‌گیر زوجین ۰/۵۰، توقع مرد / کناره‌گیری زن ۰/۵۱، توقع زن / کناره‌گیری مرد ۰/۴۷ و اجتناب متقابل ۰/۶۲ به دست آمده است.

پرسشنامه رضایت جنسی<sup>۳</sup>: این پرسشنامه را در سال ۱۹۸۱ هادسون - هریسون و

1. communication patterns questionnaire
2. Heavey, Layne & Christensen
3. sexual satisfaction questionnaire



کروسکاپ<sup>۱</sup> برای ارزیابی سطوح رضایت جنسی زوجین ساخته‌اند و دارای ۲۵ سؤال به صورت خود گزارش‌دهی است که با مقیاس ۷ درجه‌ای لیکرت بین ۰ تا ۶ (= هرگز، ۱ = خیلی به ندرت، ۲ = اوقات بسیار کمی، ۳ = گاهی اوقات، ۴ = غالباً، ۵ = اکثر اوقات، ۶ = همیشه) درجه‌بندی شده است. در مجموع دامنه نمره آزمودنی‌ها در کل تست از ۰ تا ۱۵۰ در نوسان خواهد بود و با توجه به نمره کسب شده طبقه‌بندی نتایج به این صورت است: عدم رضایت جنسی (نمره کم‌تر از ۵۰)، رضایت کم (۵۱-۷۵)، رضایت متوسط (۷۶-۱۰۰)، رضایت بالا (۱۰۱-۱۵۰) است. روایی این مقیاس از طریق همبستگی آن با خرده مقیاس رضایت جنسی پرسشنامه انریچ نیز محاسبه شد که میزان آن ۰/۷۴ به دست آمد (پوترز و کمپبل، ۲۰۰۸؛ به نقل از پورا کبر، ۱۳۸۹) این پرسشنامه را پورا کبر (۱۳۸۹) به اجرای طرح مجدد به فاصله ۱۵ روز برای بررسی وضعیت هنجاری مقیاس انجام شد. نتایج این آزمون نشان‌دهنده میزان همبستگی ۰/۹۵۶ در سطح معناداری ۰/۰۱ شده است. همچنین برای بررسی دقیق‌تر اعتبار به دست آمده از روش دونیمه کردن آزمون ۰/۸۸ شده است. ضریب گاتمن محاسبه شده نیز ۰/۸۰ است. ثبات درونی این مقیاس توسط طراحان محاسبه و آلفای کرونباخ آن ۰/۹۱ به دست آمد. پایایی مقیاس نیز با روش باز آزمایی با فاصله یک هفته محاسبه شد که برابر ۰/۹۳ شد. همچنین بنا بر گزارش پژوهش نائینیان و نیک‌آذین (۱۳۹۱) که رابطه صمیمیت و رضایت جنسی با سلامت عمومی و بهزیستی شخصی بررسی کرده‌اند؛ پایایی پرسشنامه رضایت جنسی لارسون را با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۶ گزارش کرده است. پایایی این پرسشنامه در این پژوهش با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۰ به دست آمده است.

### یافته‌های پژوهشی

قبل از بررسی و ارائه نتایج، یافته‌های توصیفی این پژوهش شامل متغیرهای جمعیت‌شناختی و شاخص‌های آماری از قبیل میانگین و انحراف معیار بررسی شد. جداول ۱ و ۲ شاخص‌های جمعیت‌شناختی و شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۱: خصوصیات جمعیت شناختی

شاخص	فراوانی	درصد
تحصیلات		
دیپلم و زیر دیپلم	۱۵۶	۵۵/۷
فوق دیپلم	۳۰	۱۰/۷
لیسانس	۷۰	۲۵/۰
فوق لیسانس و دکترا	۲۴	۸/۶
مدت ازدواج		
زیر ۵ سال	۱۲۴	۴۴/۳
۵-۱۰ سال	۷۶	۲۷/۲
بالای ۱۰ سال	۸۰	۲۸/۶
سن ازدواج		
۱۶-۲۱	۱۰۵	۳۷/۵
۲۲-۲۷	۱۳۷	۴۹/۰
۲۸ به بالا	۳۸	۱۳/۵
n = ۲۸۰		

جدول ۱ نشان می‌دهد که در قسمت تحصیلات بیشترین درصد فراوانی مربوط به سطح تحصیلاتی دیپلم و زیر دیپلم، در قسمت مدت ازدواج بیشترین درصد فراوانی مربوط به زیر ۵ سال و در قسمت سن ازدواج بیشترین درصد فراوانی مربوط به گروه سنی ۲۲-۲۷ سال است.

جدول ۲: توزیع میانگین و انحراف معیار انواع الگوهای ارتباطی و رضایت جنسی

متغیر	میانگین	انحراف معیار
ارتباط سازنده متقابل	۲۶/۰۱	۱۱/۱۲
ارتباط توقع / کناره‌گیر	۳/۳۴	۰/۳۲
ارتباط مرد متوقع / زن کناره‌گیر	۲/۵۰	۰/۵۲
ارتباط زن متوقع / مرد کناره‌گیر	۱۵/۸۸	۵/۳۶
ارتباط اجتناب متقابل	۱۳/۹۰	۶/۱۲
رضایت جنسی	۹۵/۶۷	۲/۹۴

در جدول ۲ میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش ارائه شده است. مطابق با جدول بالا میانگین انواع الگوهای ارتباطی سازنده متقابل، توقع / کناره‌گیر و اجتناب متقابل به ترتیب برابر با ۲۶/۰۱، ۳/۳۴ و ۱۳/۹۰ و میانگین متغیر رضایت جنسی برابر با ۹۵/۶۷ است.



جدول ۳: ماتریس همبستگی متغیرهای الگوهای ارتباطی و رضایت جنسی

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
۱-رضایت جنسی	۱									
۲-الگوی ارتباطی سازنده متقابل	**۰/۵۰	۱								
۳-الگوی ارتباطی توقع/کناره گیر	**۰/۲۱	**۰/۱۹	۱							
۴-الگوی مردمتوقع/زن کناره گیر	-۰/۱۹	**۰/۲۲	**۰/۷۲	۱						
۵-الگوی زن متوقع/مرد کناره گیر	-۰/۱۰	-۰/۰۷	**۰/۶۷	-۰/۰۳	۱					
۶-الگوی ارتباطی اجتناب متقابل	-۰/۳۷	**۰/۳۷	**۰/۲۹	**۰/۱۷	**۰/۲۳	۱				

\*\*P < ۰/۰۵      \*P < ۰/۰۱

جدول ۳ ماتریس همبستگی بین دو متغیر الگوهای ارتباطی و انواع آن و میزان رضایت جنسی زوجین را نشان می‌دهد. مطابق با جدول بین الگوی ارتباطی سازنده متقابل با رضایت جنسی رابطه مثبت و معناداری در سطح ( $p < ۰/۰۵$ ) وجود دارد و بین الگوهای ارتباطی توقع / کناره‌گیر، مرد متوقع / زن کناره‌گیر و اجتناب متقابل با نمره میزان رضایت جنسی رابطه معکوس و معناداری در سطح ( $p < ۰/۰۵$ ) و ( $p < ۰/۰۱$ ) وجود دارد. برای بررسی میزان رضایت جنسی از روی متغیر انواع الگوهای ارتباطی زوجین از تحلیل رگرسیون گام به گام استفاده شد. در جداول ۴ و ۵ نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام گزارش شده است.

جدول ۴: شاخص‌های تحلیل واریانس یک راهه (ANOWA) جهت بررسی کل رگرسیون در پژوهش حاضر

متغیر ملاک	متغیر پیش بین	R	R <sup>2</sup>	Std.Error	f	Sig	B	Beta	T	sig
رضایت جنسی	الگوهای ارتباطی زوجین	۰/۵۵	۰/۲۹	۲۴/۸۲	۲۳/۶۵	۰/۰۰۱	۱۳۱/۴۵	-	۳/۷۳	۰/۰۰۱

مطابق با جدول ۴ ضریب همبستگی چندگانه بین انواع الگوهای ارتباطی و رضایت جنسی برابر با ۰/۵۵ است و انواع الگوهای ارتباطی می‌توانند تقریباً ۰/۲۹ از واریانس متغیر وابسته رضایت جنسی را تعیین کنند. در ادامه سهم هریک از انواع الگوهای ارتباطی در میزان پیش‌بینی رضایت جنسی زوجین مشخص شده است.

جدول ۵: نتایج رگرسیون گام به گام انواع الگوهای ارتباطی بر رضایت جنسی

متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بین	R	R <sup>2</sup>	Adjusted R	Std.E	Beta	F	سطح معناداری
رضایت جنسی	گام اول: الگوی ارتباط سازنده	۰/۵۰	۰/۲۵۳	۰/۲۵۱	۲۵/۴۸	۰/۴۲	۹۴/۳۸	۰/۰۰۱
	متقابل							
رضایت جنسی	گام دوم: الگوی ارتباط اجتناب	۰/۵۴	۰/۲۹۴	۰/۲۸۹	۲۴/۸۲	-۰/۲۰	۵۷/۶۸	۰/۰۰۱
	متقابل							

همانگونه که جدول ۵ نشان می‌دهد، از بین انواع الگوهای ارتباطی زوجین، الگوی ارتباطی سازنده متقابل بیشترین سهم را در پیش‌بینی واریانس متغیر وابسته رضایت جنسی زوجین دارد و می‌تواند به طور معناداری رضایت جنسی زوجین را پیش‌بینی کند. به نحوی که با مقدار بتای ۰/۴۲ پیش‌بینی‌کننده مثبت رضایت جنسی است. از دیگر انواع الگوهای ارتباطی زوجین، الگوی ارتباطی اجتناب متقابل که با مقدار بتای -۰/۲۰- به طور معناداری پیش‌بینی‌کننده معکوس رضایت جنسی زوجین است، اما سایر الگوهای ارتباطی قادر به پیش‌بینی رضایت جنسی نیستند. همچنین مدل رگرسیون گام به گام نشان می‌دهد که در گام اول الگوهای ارتباطی سازنده متقابل می‌تواند ۰/۲۵ درصد از واریانس متغیر رضایت جنسی را تبیین کند. همچنین پس از وارد شدن نوع دوم یعنی الگوی ارتباطی اجتناب متقابل مقدار تبیین به ۰/۲۹ درصد افزایش پیدا کرد که نشان می‌دهد که سهم مؤلفه دوم در این تبیین تقریباً ۰/۰۴ درصد است و با ورود مؤلفه اجتناب متقابل توان پیش‌بینی‌کنندگی متغیر رضایت جنسی افزایش می‌یابد. همانگونه که ملاحظه می‌شود، تمامی اثرات تبیین متغیرهای مورد نظر بر رضایت جنسی در سطح ۰/۰۰۱ معنادار است.

### بحث و نتیجه‌گیری

نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که رگرسیون پیش‌بینی رضایت جنسی از روی الگوهای ارتباطی زوجین معنادار است و مقدار f برابر با ۲۳/۶۵ است. الگوی ارتباطی سازنده متقابل با ضریب بتای ۰/۴۲ می‌تواند به طور مثبت و معناداری رضایت جنسی زوجین را



پیش‌بینی کند. همچنین الگوی ارتباطی اجتناب متقابل با ضریب بتای ۰/۲۰- می‌تواند به طور منفی و معناداری رضایت جنسی زوجین را پیش‌بینی کند، اما الگوهای ارتباطی توقع / کناره گیر زوجین مطابق با جدول ۵ قادر به پیش‌بینی رضایت جنسی زوجین نیستند. همچنین مقدار مجذور R نشان می‌دهد که ۰/۲۹ از واریانس رضایت جنسی زوجین توسط نمره الگوهای ارتباطی زوجین پیش‌بینی می‌شود. نتایج بالا نشان می‌دهد که بین الگوی ارتباطی سازنده متقابل و میزان رضایت جنسی زوجین رابطه مثبت و معناداری دارد و بین الگوی ارتباطی اجتناب متقابل با میزان رضایت جنسی زوجین رابطه معکوس و معناداری وجود دارد. این امر نشان می‌دهد که نوع الگوهای ارتباطی بین زوجین تأثیر شگرفی بر جنبه‌های دیگر زندگی زوجین از جمله رابطه جنسی میان آن‌ها دارد. به‌طوریکه زوجینی که از الگوی ارتباط سازنده متقابل در روابط زناشویی خود استفاده می‌کنند، در صورت بروز مشکل و تعارض در زمینه مسائل جنسی به راحتی درباره مسائل و تعارضات خود گفتگو می‌کنند و به دنبال راه حل آن برمی‌آیند و از واکنش‌های غیر منطقی، پرخاشگری و... اجتناب می‌کنند. همچنین هرکدام از زوجین سعی می‌کنند درباره مشکل خود بحث و گفت و گو کند، احساساتشان را نسبت به هم ابراز کنند و برای مشکل خود پیشنهاد راه حل و مذاکره ارائه بدهند و هر دو این احساس را دارند که همدیگر را درک می‌کنند. یافته‌های این پژوهش با یافته‌های پژوهش‌های دیگر (بانمن و واجل، ۱۹۸۵؛ آکر، ۱۹۹۲؛ لاک و بارنس<sup>۱</sup>، ۱۹۹۴؛ سیمون و گاگنون، ۲۰۰۰؛ ویلیام و ساندر، ۲۰۰۵؛ بارینتوس و پائز، ۲۰۰۶؛ متز، ۲۰۰۷؛ به نقل از لیوت و امپرسون، ۲۰۰۸)، میل بوری و بدر (۲۰۱۲)، زارعی و سرخونی (۱۳۹۱)، امرالهی، روشن چلسی، شعیری و نیک آذین (۱۳۹۲)، همسو است. به‌طوری‌که این تحقیقات معتقد هستند که از میزان رضایت جنسی زوجین می‌توان به عنوان وسیله اندازه‌گیری کیفیت تعاملات آن‌ها استفاده کرد. کوپر و استولتنبرگ<sup>۲</sup> (۱۹۸۷) در مطالعه خود مبتنی بر مقایسه بهبود جنسی و آموزش ارتباط بر رضایت جنسی زناشویی به این نتیجه رسیدند که آموزش ارتباط باعث افزایش رضایت جنسی زوجین شده است. کریستوفر و اسپریچر<sup>۳</sup> (۲۰۰۰) معتقد هستند روابطی مثل روابط

1. Luck & Barnes
2. Cooper & Stoltenberg
3. Christopher & Sprecher

حمایت‌کننده و همدلی با رضایت جنسی رابطه مستقیمی دارد. نتایج تحقیقات بوتیلیر<sup>۱</sup> و ایتال (۲۰۰۲) نشان دادند که زوجینی که سطح بالایی از احساس امنیت در ارتباطات خود داشته و توانایی کنترل بیشتری در هیجان‌ات خود دارند، از سطح رضایتمندی جنسی بالایی در ارتباطات جنسی خود بهره‌مند هستند. لوین<sup>۲</sup> (۲۰۰۳) در تحقیق خود نشان داد که شکایات پیرامون عملکرد جنسی همسران اغلب در مشکلات ارتباطی بین آن‌ها ریشه دارد. همچنین روسن گراندون، مایرز و هاتی<sup>۳</sup> (۲۰۰۴) در تحقیق خود نشان دادند که عوامل ارتباطی و مشکلات خانوادگی حل نشده در میان زوجین از عوامل میان فردی است که به کاهش میل جنسی در میان زوجین منجر می‌شود. بوتزرو کمپبل (۲۰۰۸) در پژوهش خود به این نتایج دست یافتند که زوجینی که در روابط زوجی خود بیشتر از سبک الگوی ارتباطی اجتناب متقابل استفاده می‌کنند از سطوح پایینی از رضایت جنسی بهره‌مند هستند و برعکس زوجینی که از سبک الگوی ارتباطی سازنده متقابل در روابط زوجی خود استفاده می‌کنند، از سطوح بالاتری از رضایت جنسی بهره‌مند هستند. تحقیقات سلیمی، مرزآبادی، امیری و تقوی (۱۳۸۷) نشان داد که زوج‌هایی که به آسانی افکار و احساسات خود را با یکدیگر در میان می‌گذارند و به پذیرش و درک احساسات یکدیگر قادر هستند، روابط رضایتمندانه‌تر و رضایت زناشویی و جنسی بیشتری دارند.

در تبیین این یافته می‌توان گفت که یکی از متغیرهای بسیار مهم و مؤثر در رضایت جنسی کیفیت و چگونگی رابطه زوجین با یکدیگر است (الیوت و امپرسون، ۲۰۰۸). مدل مبادله بین فردی چنین فرض می‌کند که کیفیت ارتباط زوجین بر روی رضایت جنسی آن‌ها اثر می‌گذارد. از این دیدگاه زوجینی که دارای تجارب تعارضات حل نشده هستند، احساس عاشق بودن ندارند و از یکدیگر فاصله عاطفی می‌گیرند و این فاصله عاطفی بر روابط جنسی آن‌ها نیز تأثیر می‌گذارد و باعث کاهش رضایت از رابطه جنسی آن‌ها می‌شود (بایرز و مک نیل، ۲۰۰۶). بنابراین، زوجینی که از سبک الگوی ارتباطی سازنده متقابل در روابط بین فردی خود استفاده می‌کنند، در زمان بروز مشکلات در مسائل زندگی و همچنین مسائل جنسی از طریق صحبت

- 
1. Bouthillier
  2. Levine
  3. Rosen-Grandon, Myers & Hattie





و مذاکره با یکدیگر به رفع مشکل خود اقدام می‌کنند و مانع از ایجاد مسائل حل نشده و تأثیرات آن بر روی ابعاد دیگر زندگی می‌شوند. در صورتیکه زوجینی که از سبک الگوی ارتباطی اجتناب متقابل در روابط زناشویی خود استفاده می‌کنند، تعارض در بین آن‌ها شدید بوده و بحث و جدل به یک الگوی دائمی و مخرب تبدیل می‌شود و زوجین از برقراری ارتباط با یکدیگر اجتناب می‌کنند. در نتیجه در صورت بروز مشکلات در زندگی زناشویی به جای حل و فصل مسائل از طریق صحبت و مذاکره از یکدیگر فاصله عاطفی و فیزیکی می‌گیرند و از صحبت و بحث با یکدیگر اجتناب می‌کنند و همین امر باعث می‌شود مسائل حل نشده باقی بمانند و بر جنبه‌های دیگر زندگی زناشویی از جمله روابط جنسی آن‌ها تأثیر منفی بگذارد. زمانی که روابط زوجین مبهم، متعارض یا دو پهلو باشد، یکدیگر را درک نخواهند کرد و برای خواسته‌های دیگری ارزش قائل نخواهند بود. لذا توانایی حل مشکلات و توافق بر سر موضوعاتی از قبیل روابط جنسی رضایت‌بخش را نخواهند داشت؛ در نتیجه احساس دوری و عدم تفاهم کرده و ممکن است در جستجوی دستیابی به راه‌حلی‌هایی باشند که نه تنها هیچ کمکی به آن‌ها نخواهد کرد، بلکه باعث بدتر شدن وضعیت آن‌ها می‌شود. وجود مشکلاتی در زمینه مسائل جنسی مثل کمبود تمایلات، ناتوانی، انزال زودرس، چه بسا به خاطر ترس و اضطراب، شرم و خجالت یا احساس بی‌کفایتی و گناه مخفی مانده و بیان نمی‌شوند و در بسیاری از مواقع این مشکلات نهفته ممکن است خود را با علائم و عوارض دیگری مثل ناراحتی‌های جسمانی، افسردگی و نارضایتی از زندگی زناشویی و عدم تعهد زناشویی نشان دهند و زندگی زناشویی را تا مرز اختلافات شدید خانوادگی و طلاق پیش ببرند (شاه‌سیاه و همکاران، ۱۳۸۸). بنابراین، با توجه به نتایج تحقیق حاضر و بررسی تحقیقات انجام شده در این زمینه می‌توان نتیجه گرفت که نوع الگوهای ارتباطی میان زوجین نقش مهم و بسزایی در میزان رضایت جنسی آن‌ها ایفا می‌کند.

در پایان باید ذکر کرد که این پژوهش چندین محدودیت داشت: ۱) در این پژوهش یافتن افرادی که حاضر به شرکت و همکاری در این پژوهش باشند دشوار بود، به همین خاطر محقق چندین بار مجبور به نمونه‌گیری مجدد شد؛ ۲) در بررسی عوامل مرتبط با رضایت جنسی علاوه بر متغیری که در این پژوهش ارزیابی و اندازه‌گیری شد (انواع الگوهای ارتباطی)، متغیرهای دیگری نیز ممکن است، اثر داشته باشند که کنترل تمامی آن‌ها از سوی محقق میسر

نیست؛ لذا تفسیر نتایج باید با در نظر گرفتن این مسئله صورت گیرد؛ (۳) تابو بودن مسائل جنسی در کشور به خصوص در شهر قم و وجود حجب و حیا در بین زوجین مخصوصاً آقایان و عدم بازگویی مسائل و مشکلات جنسی در این زمینه از محدودیت‌های دیگر این پژوهش است. بنابراین، با در نظر گرفتن این محدودیت‌ها پیشنهاد می‌شود با توجه به اینکه در تحقیق حاضر افراد به صورت زوجی انتخاب نشده‌اند پیشنهاد می‌شود همین تحقیق روی گروه‌های زوجی اجرا شود. پیشنهاد دیگر این است که مطالعات طولی و اثربخشی در این مورد انجام شود. با انجام این کار می‌توان تغییرات این روابط و تأثیر آن‌ها را در طی زمان و بر اثر آموزش مشاهده کرد. همچنین پیشنهاد می‌شود عوامل مهم و سازنده دیگری بررسی شود که در افزایش میزان رضایت جنسی زوجین می‌تواند مؤثر باشد.

درمانگران و مشاوران خانواده و ازدواج می‌توانند با تکیه بر یافته‌های چنین پژوهش‌هایی، اقداماتی مؤثر در جهت حل تعارضات زوجین انجام دهند و همچنین در امر مشاوره قبل از ازدواج به زوجین کمک کنند.



## منابع

- امراهی، ریحانه، روشن چلسی، رسول، شعیری، محمدرضا و نیک آذین، امیر (۱۳۹۲). تعارض زناشویی، رضایت زناشویی و رضایت جنسی مقایسه زنان دارای ازدواج فامیلی و غیر فامیلی، دو فصلنامه علمی - پژوهشی روانشناسی بالینی و شخصیت، (۸): ۱۱-۲۲.
- باقیان، اعظم (۱۳۹۳). بررسی عوامل پیش‌بینی‌کننده رضایت جنسی زنان شهر یزد، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته مشاوره، دانشگاه اصفهان.
- بوالهروی، جعفر، رمضان‌زاده، فاطمه، عابدی‌نیا، نسرین، نقی‌زاده، محمد مهدی، پهلوانی، هاجر و صابری، مهدی (۱۳۹۱). بررسی برخی علل منجر به تقاضای طلاق در زوجین متقاضی طلاق در دادگاههای تهران، مجله تخصصی اپیدمیولوژی ایران، (۱): ۸۳-۹۳.
- پوراکبر، سمیه (۱۳۸۹). بررسی نقش ویژگی‌های شخصیتی در تبیین رابطه بین رضایت جنسی با رضامندی زناشویی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روانشناسی، دانشگاه تربیت مدرس.
- پورحیدری، سپیده، باقریان، فاطمه، دوست کام، محسن و بهادرخان، جواد (۱۳۹۲). تأثیر آموزش مهارت‌های زندگی بر رضایت جنسی و زناشویی در زوج‌های جوان، فصلنامه دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی، (۱): ۱۴-۲۲.
- جاویدی، نصیرالدین، سلیمانی، علی اکبر، احمدی، خدابخش و صمدزاده، منا (۱۳۹۲). اثربخشی زوج درمانی هیجان مدار EFT بر بهبود الگوهای ارتباطی زوجین، مجله تحقیقات علوم رفتاری، ۱۱(۵): ۴۰۲-۴۱۰.
- جراره، جمشید و احمدی، رقیه (۱۳۸۷). ارتباط درمانی زوج‌ها و خانواده، تهران: رشد فرهنگ.
- رسولی، محسن (۱۳۸۰). رابطه بین الگوهای ارتباطی زن و شوهران دانشجوی دانشگاه تهران و الگوهای ارتباطی والدین آنها، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روان‌شناسی، دانشگاه تربیت معلم تهران.
- زارعی، اقبال و احمدی سرخونی، طاهره (۱۳۹۱). نقش پیش‌بینی‌کننده‌های هوش معنوی و الگوهای ارتباطی با میزان رضایتمندی زناشویی زوجین مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره در شهر بندرعباس، پژوهش‌های روانشناسی بالینی و مشاوره دانشگاه فردوسی مشهد، ۲(۲):

۱۰۱-۱۱۶.

سلیمی، حسین، آزاد مرزآبادی، اسفندیار، امیری، ماندانا و تقوی، محمدرضا (۱۳۸۷). ابعاد رضایت زناشویی در همسران جانباز، اندیشه‌های نوین تربیتی، ۴ (۱۴): ۵۵-۷۲.

شاه‌سیاه، مرضیه، بهرامی، فاطمه و محبی، سیامک (۱۳۸۸). بررسی رابطه رضایت جنسی و تعهد زناشویی زوجین شهرستان شهرضا، روان‌شناسی اصول بهداشت روانی، ۴۳: ۲۳۳-۲۳۸.

عبادت پور، مهناز (۱۳۷۹)، هنجاریابی پرسشنامه الگوهای ارتباطی زناشویی در شهر تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روانشناسی، دانشگاه تربیت معلم.

مرادی، امید (۱۳۹۲). مقایسه خصوصیات جمعیت شناختی، ویژگی‌های شخصیتی و کیفیت زندگی در زوج‌های عادی و زوج‌های در آستانه طلاق، پژوهش‌های مشاوره، ۴۵: ۱۶۶-۱۹۰.

نایینیان، محمدرضا و نیک‌آذین، امیر (۱۳۹۱). رابطه صمیمیت و رضایت جنسی با سلامت عمومی و بهزیستی شخصی، مجله علوم رفتاری، (۷): ۷۳۵-۷۴۵.

Amrelahi, R., Roshan Chelsy, R., Shairi, M., and Nik Azin, A (2013). Marital Conflict, Marital Satisfaction, and Sexual Satisfaction: Comparison of Women with Relative Marriage and Women with Non-relative Marriage. *Journal of Clinical Psy & Personality*, No(8), 11-22. [Persian]

Ashdown Brien, K., Hackathorn, J., and Clark, M (2011). In and out of the bedroom: sexual satisfaction in the marital relationship. *Journal of Integrated Social Sciences*, 2(1), 40-57.

Barrientos, J. E (2006). Psychological variables of sexual satisfaction. *Journal of Sex of Marital therapy*, 32, 351- 368.

Baghiyan ,A (2014). *Check predictors of sexual satisfaction in women of yazd city*. Master's Thesis, Counseling Psychology, university of Esfahan. [Persian]

Bouthillier, D. and et al (2002). Predictive validity of adult attachment measures in relation to emotion regulation behaviors in marital interaction». *Journal of adult development*, 9(4), 125-138.

Bolhari, J., Ramezanzadeh, F., Abedinia, N., Naghizadeh, M., Pahlavani, H., & Saberi S (2012). To Explore Identifying the Influencing Factors of Divorce in Tehran». *Iranian journal of epidemiology*, No 8 (1), 83-93. [Persian]

Butzer ,B., Campbell, L (2008). Adult attachment, sexual satisfaction, and relationship satisfaction: A study of married couples. *Personal Relationships*, 15 , 141-154.

Byers, E. S., Wang, A., Harvey, J.H., Wenzel, A., and Sprecher, S (2004). Understanding sexuality in close relationships from the social exchange perspective, *The handbook*



of sexuality in close relationships.

- Byers, E. S., and Macneil, S (2006). Further validation of the interpersonal exchange model of sexual satisfaction. *Journal Sex. Marital Ther*, 32(1): 53-69.
- Christensen, A., & Salavy, R.J (1991). Communication, conflict, and psychological distance in nondistressed, clinic and divorcing couples. *Journal of consulting and clinical Psychology*, 59, 458-463.
- Christensen, A., & Shenk, J. L (1991). Communication, conflict, and psychological distance in non distressed, clinic and divorcing couples. *Journal of Consulting & Clinical Psychology*, 59 (3): 458-463.
- Christopher, F. S., and Sprecher, S (2000). «Sexuality in marriage, dating and other relationships». *Journal of Marriage and Family*, 62, 999-1017.
- Cooper, A., Stoltenberg, C.D (1987). «Comparison of a Sexual Enhancement and a Communication Training Program on Sexual and Marital Satisfaction». *Journal of Couns Psychol*, 34(3), 309-14.
- Crowe, M (2007). «Managing couple relationship and individual psychological problems in psychosexual therapy». *Journal of Sexual Disorder and Psychosexual Therapy*, 6 (3), 95-98.
- Davis, D., and Shaver, P (2006). I can't get no satisfaction" insecure attachment, inhibited sexual communication, and sexual dissatisfaction. *Journal of Personal relationships*, 13, 465-483.
- Dogan, T., Tugut, N., and Golbasi, Z (2013). «The relationship between sexual quality of life, happiness, and satisfaction with life in married Turkish women». *Sexuality and Disability*, 31(3), 239-247.
- Ebadatpor, M (2000). *Standardization questionnaire marital relationship patterns in Tehran* on 79-78. Master's Thesis, University of Tarbiat Moallem. [Persian]
- Eldrige, K.A., Sevier, M., Jones, J., Atkins, D.C., and Christensen, A (2007). Demand-withdraw communication in severely distressed, moderately distressed, and nondistressed couples: Rigidity and polarity during relation and personal problem discussion». *Journal Fam Psychol*, 21(2), 218-26.
- Elliott, S., and Umberson, D (2008). The performance of desire: Gender and sexual negotiation in long-term marriage. *Journal of Marriage and Family*, 70, 391-406.
- Ezer, H., Ricard, N., Bouchard, L., Souhami, L., Saad, F. & . Aprikian, A (2006). Adaptation of wives to prostate cancer following diagnosis and 3 months after treatment: a test of family adaptation theory. *Int Journal Nurs Stud*, 43(7):827-38.
- Fuentes, M. D. M. S., and Iglesias, P. S (2014). «A systematic review of sexual satisfaction». *International journal of clinical and health psychology*, 14(1): 67-75.
- Heavey, C. L., Layne, C., and Christensen, A (1993). «Gender and Conflict Structure in Marital Interaction: A Replication and Extension». *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 61, 16-27.
- Heavey, C.L., Brandon, M., Larson, D.C., Zumtobel, and Christensen, A. (1996). The Communication Patterns Questionnaire: The Reliability and Validity of a Constructive Communication Subscale. *Journal of Marriage and the Family*, 58(3):796-800.
- Hulbert, D. & Farley, C.A.L., Cynthia, W (1992). An empirical examination into the

- Sexuality of women with Borderline personality disorder. *Journal of sex marital therapy*, 18(3):231-242.
- Hyde, J.S. & DeLamater, J.D (2006). *Understanding human sexuality, 9th edition*, New York, McGraw Hill.
- Jarareh,j., &Ahmadi,R (2008). Relationship Therapy couples and families. Tehran: farhang publishers. [Persian].
- Javidi,N., Soleimani,A., Ahmadi, KH., & Samadzadeh,M(2013). The effectiveness of emotionally focused couples therapy(EFT) to improve communication patterns in couples. *Journal of Research in Behavioral Sciences*, No 11(5):402-410. [Persian].
- Levine, SB (2003). Handbook of clinical sexuality for mental health professionals. New York,Brunner-Routledge.
- Litzinger, S., & Gordon, K. C (2005). Exploring relationships among communication, sexual satisfaction, and marital satisfaction. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 31, 409-424.
- Long, A.K (2005). The relationship among marital quality, sexual frequency, sexual disagreement, depression, and married women sexual satisfaction. Master of Science, August 8, 2005, B.S, University of Georgia, 2002.
- Milbury , K . & Badr, H (2012). Sexual problems, communication patterns, and depressive symptoms in couples coping with metastatic breast cancer. *Psycho-Oncology* , 22 , 814-822.
- Moradi ,O(2013).«Comparison of demographic characteristics, personality traits and quality of life in normal couples and couples on the verge of divorce». *Journal of Research and Consulting*, No 45 , 165-190. [Persian].
- Nainian,M., & Nik-Azin,A(2012). The relationship between intimacy and sexual satisfaction with general health and personal well-being. *Journal of Behavioral Sciences*, No 7 ,735-745. [Persian].
- Offman, A., and Mattheson, K (2005).«Sexual compatibility and sexual functioning in intimate relationships». *The Canadian Journal of Human Sexuality*, 14, 31-39.
- Olson, B., Loreen, N., and Down, O (2004). If you hit me again, I'll hit you and back: conflict management strategies of individuals experiencing aggression during conflict». *Journal of Communication studies*, 66(3): 345- 383.
- Porakbar,s(2010). Investigate the role of personality traits in explaining the relationship between sexual satisfaction and marital satisfaction. Master's Thesis, *university of Tarbiat modares*. [Persian].
- Porheidari,S ., Bagherian,F., Dostkam ,M.,&Bahadorkhan, J(2013). The Effects of Life Skills Training on Marital and Sexual Satisfaction of Young Couples. *Journal of Knowledge & Research in Applied Psychology*, No 1 ,14-22. [Persian]
- Rasoli,M (2001). *The relationship between communication patterns and communication patterns of their parents couple Tehran University student*. Master's Thesis, University of Tarbiat Moallem. [Persian].
- Riesch, S. K., Henriques, J., and Chanchong, W (2003). Effect of communication skills training on parents and young adolescents from extreme family types. *Journal of Child and Adolescents* .



- Rosen-Grandon J.R., Myers J.E., Hattie J.A (2004). The Relationship Between Marital Characteristics, Marital Interaction Processes, and Marital Satisfaction. *Journal of Couns Dev* , 82(1):58-68.
- Santtila, P., Wager, I., Witting, K., Harlaar, N., Jern, P., Johansson, A., & Sandnabba, N. K (2008). Discrepancies between sexual desire and sexual activity: Gender differences and associations with relationship satisfaction. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 34, 29-42.
- Salimi,H.,Azad marzabadi,A.,Amiri,M.,&Taghavi,M(2008). Aspects of marital satisfaction among veterans' wives Quarterly. *journal of new thoughts on education*, No 4(14),55-72. [Persian].
- Shahsiah, M., Bahrami, F. ,& Mohebi S(2009). Study of the relationship between sexual satisfaction and marital commitment Shahreza city. *Fundamentals of Mental Health* , No 3 (43) ,233 - 238. [Persian].
- Steven, S (2001). Spousal assessment of marital satisfaction on multiphastic internal aspects of the marital relationship.
- Trenholm, S., & Jensen, A (1996). *Interpersonal communication* (3rd ed.). Belmont, CA.
- Vandermassen, G (2004). Sexual selection: A tale of male and feminist denial». *European Journal of Women's Studies*, 11(1): 2-26.
- Wille, S.T (2000). Marital intraction and satissfation:A longitudinal view. *Journal of consulting and clinical Psychology*, 57(1):47-5.
- World Health Organization (2010). Measuring sexual health: Conceptual and practical considerations and related indicators. Available from: [http://whqlibdoc.who.int/hq/2010/who\\_rhr\\_10.12\\_eng.pdf](http://whqlibdoc.who.int/hq/2010/who_rhr_10.12_eng.pdf) [retrieved October 7, 2013].
- Young , M .,Denny,G .,Young, T. & Luqui , R (2000). Sexual satisfaction a mong married women . *Am journal health studies*, 16, 73-84.
- Zarei,E., &Ahmadisarkhooni,T(2013). Spiritual Intelligence Quotient and Communication Patterns as Predictors of Marital Satisfaction among the Couples at Bandar Abbas City. *Journal of Research in Clinical Psychology and Counselings* ,No 2(2):101-116. [Persian]



## **A Study on Prediction of Sexual Satisfaction Based on Communication Patterns of Couples**

Samira Masoomi\*, Hamid Rrzaeian\*\* & Simin Hoseineian\*\*\*

### **Abstract**

The aim of the present study was to investigate the role of couples' communication patterns in predicting their level of sexual satisfaction. It was a correlational study. The statistical population consisted of married men and women living in Qom city in 2015. The sample was formed by 280 individuals (N=140 men, N=140 women) selected via accessible sampling method. Used tools included Communication Pattern Questionnaire and Index of Sexual Satisfaction. The data was analyzed by Pearson correlation coefficient and stepwise regression analysis. Results showed that mutual constructive communication pattern was positively, and mutual avoidant communication pattern was negatively correlated with couples' level of sexual satisfaction ( $p \leq 0/001$ ). In other words, according to finding of regression analysis, mutual constructive communication pattern could positively predict level of sexual satisfaction while mutual avoidant communication pattern could predict it negatively.

**Keywords:** Couples' Communication Pattern, Sexual Satisfaction, Mutual Constructive Communication Pattern

---

\* Master's degree in consulting at Alzahra University, Tehran, Iran

\*\* Assistant Professor, Al-Zahra University, Tehran, Iran

\*\*\* Professor, Al-Zahra University, Tehran, Iran

DOI: 10.22051/jwfs.2017.10686.1179

Submit Date: 2016-07-05

Accept Date: 2017-04-12